

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

13 Quid sit adiuratio, in quæ co[m]petat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

mediatè, quando condonatur ipsa obligatio orta ex iuramento erga promissarium ad exequendam promissionem.

Relaxat
Superior
per modum
condona-
tionis.

His positis tamquam certis & perspicuis, facile intelligi potest quomodo Superior possit relaxare iuramentum. Sicut enim is in cuius fauorem & commodum præstitum est, potest illud relaxare; ita etiam eius Superior, cui vel ille pleno iure subest, sicut pupillus tutori, vel Religiosus Prælato, vel saltem cui materia promissa subest, ita ut possit eam prohibere, vel de ea disponere, sicut filius familias in quibusdam subest patri, & subditus suo Principi. Sicut enim Superior potest cogere inferiorem ut obligationem iuramenti remittat, quando iusta causa id postulat vel subest, ita ipse per se potest eam remittere, illo nolente vel non comparente; vel aliàs quando sic expedit, & tunc consensus Superioris supplet defectum consensus inferioris. Unde cum Christus Dominus omnium sit Superior, potest ipse omnem talem obligationem condonare. Et consequenter idem potest Summus Pontifex Christi vicarius in omnibus Christianis, quando iusta causa subest; quia Deus omnem illi potestatem concessit, quæ erat necessaria ad ritè gubernandam Ecclesiam, & ad obuiandum periculis animarum quæ ex obligationibus iuramentorum & votorum solent inter homines incidere. Nisi enim talis potestas Ecclesiæ data esset, grauissima sequerentur incommoda, & multæ animæ ratione huiusmodi vinculorum perirent.

64
Quaratione Sum-
mus con-
rifer.

Itaque Summus Pontifex, ut Christi Vicarius & omnium Christianorum Superior, potest immediatè tollere & condonare omnem obligationem ex iuramento promissorio ortam erga aliquem, quando iusta causa subest; quæ condonatio non minus efficax est, quàm si ipse promissarius, in cuius fauorem iuramentum erat, eam fecisset.

Nec obstat quòd iuramentum factum sit infideli qui Pontifici non subest: satis enim est, eum, à quo infidelis per iniuriam iuramentum extorsit, ei subditum esse. Sic enim ad Pontificem pertinet eum in rebus quæ ad salutem eius pertinent gubernare, & vinculis iniquis soluere. Et quamuis non sit propriè Superior illius infidelis, ac proinde non possit nomine proprio condonare obligationem ipsi factam; tamen cum sit Vicarius Dei qui omnium est Superior, potest nomine Dei condonare obligationem illam subdito suo per iuramentum ab infideli iniectam.

Et Episco-
pus.

Pari modo Episcopus potest dispensare in iuramento promissorio, etiam si in fauorem eius qui ipsi non est subditus, factum sit, modò iusta causa subest. Iusta verò causa subest, quando per iniuriam exactum est, siue metus interuenerit siue non. Hinc Doctores in cap. Debitores 6. de iuramento, generatim docent, iusiurandum quo quis vsurario promissit soluere vsuras, ab Episcopo relaxari posse. Etsi enim vsurarius ille non sit subditus Episcopi, ac proinde non possit Episcopus proprio nomine tamquam Superior illius condonare obligationem, tamen potest illam condonare tamquam Vicarius Dei qui omnium Superior.

Simili modo possunt huiusmodi iuramenta per iniuriam extorta relaxare Religiosi, quibus per priuilegium Sedis Apostolicæ concessum relaxare iuramenta, quorum absolutio non est in præiudicium tertij. Quando enim per iniuriam

exactum est, nullum ius strictum acquisitum est exactori, aut alteri in cuius fauorem exactum: ac proinde absolutio non censetur esse in eius præiudicium, id est in damnum iniquum.

Sæpè etiam iusta causa relaxandi iuramenti etiam debito modo præstiti & exacti, est puniitio delinquentis, & cautio periculorum, quæ ab ipso impendent. Hoc modo relaxatur iuramentum subditorum quo obstricti sunt suo Principi vel alteri Superiori; quando ille ob crimen per Summum Pontificem, vel aliàs per suum Superiorem legitime priuatur dignitatè vel officio, ratione cuius ei præstitum erat iuramentum, vel quando suspenditur ab officij sui executione. ut patet cap. Absolutos. 16. de hæreticis, vbi sic dicitur: *Absolutos se nouerint à debito fidelitatis, dominij & totius obsequij, quicumque lapsis manifestè in hæresim, aliquo pacto, quacumque firmitate uallato, tenebantur astricti.* ut subditi, serui & vasalli. Idem dicendum de iis qui publicè excommunicatis simili modo obstricti erant, ut habetur cap. Nos sanctorum. 15. q. 6. ex Gregorio VII.

65
Relaxatio
in penam.

Denique interdum ratione boni communis relaxari potest, ut cum quis promissit alteri cum iuramento non accusare, non denuntiare, non contrahere, & similia. nisi enim talia relaxari possent, crimina detegi & puniri, iudicia exerceri, innocentia defendi, iniquitas opprimi non possent; quæ omnia sunt contra bonum commune. Hæc tamen iuramenta per se non cessant, sed seruanda sunt, nisi quando alioquin teneris hæc officia præstare; ut si proximus aliter non putetur emendandus, aut si à Iudice legitime rogeris. tunc enim hæc iuramenta non egent relaxatione. Quòd si talia iuramenta non sponte facta in gratiam alterius, sed metu extorta sint, non obligant, nec egent relaxatione, ut colligitur ex L. 2. C. Si aduersus vendit. vide iuprà dubit. 6. in fine.

66
Quando
cessatur
dispensa-
tio.

Circa prædicta Notandum est, non omnem relaxationem iuramenti esse dispensationem propriè in iuramento. Cum enim is, in cuius commodum factum est, illud condonat, non est dispensatio, nec actus spiritualis potestatis, sed nuda condonatio. Similiter cum fit per Superiorem illius posità legitimà causà; ut si Iudex ad puniendum vsurarium qui absque Principis permissu vsuras fecisset, condonaret seu irritaret obligationem iuramenti præstiti vsurario à mutuatariis de soluendis viuris. Verùm tunc est propriè dispensatio, quando Prælatus Ecclesiasticus, vel alia persona Ecclesiastica ab illo auctoritatem habens, tamquam Dei Vicarius, & nomine Dei obligationem condonat, & vinculum iuramento inductum dissoluit. Unde patet, dispensationem iuramenti esse solius potestatis Ecclesiasticæ.

DUBITATIO XIII.

Quid sit adiuratio, & in qua competat.

D. Thom. quæst. 90.

Respondeo & Dico Primò, *Adiuratio* est rei sacræ contestatio ad permouendum alterum. *Adiuratio* sicut

67
Adiuratio
sicut

sicut enim *iuramentum* est contestatio rei sacrae, per quam homo alteri seipsum obligat & ordinat ad aliquid; ita *adiuratio* est, quando rem sacram contestamur, & veluti in rem praesentem adducimus, vt eius reuerentia per moueamus alterum ad aliquid faciendum vel non faciendum. dum enim adiuramus aliquem, Deum ipsum, eiusque numen, quantum in nobis est, adducimus, vt eius reuerentia, timore vel amore, alterum permoueamus ad id quod petimus, idque eo modo, vt si nolit, videatur Deum quasi parui pendisse. sic enim illum adducimus, vt ipsemet nobiscum quasi petere videatur, non tamen idcirco alter obligatur, nisi sit inferior, cui possumus imperare: gratissimum tamen Deo est, si reuerentia vel amore ipsius, adiuranti obsequatur.

68 *Fit duobus modis.*
Dico Secundo, Adiuratio duobus modis fieri potest, praecipiendo, & deprecando, vt docet D. Thomas art. 1.

Exemplum prioris est 2. ad Timoth. 4. vbi Paulus adiurat Timotheum, *Testificor coram Deo & Christo Iesu, per aduentum ipsius & regnum eius, praedica verbum, &c.* & 1. ad Thessal. vlt. *Adiuro vos per Dominum, &c.* legatur epistola haec. Matt. 26. Princeps sacerdotum adiurat Christum *per Deum viuum.* Genes. 24. Abraham adiurat seruum *per Dominum cali & terra.* Denique sic adiurantur daemones in exorcismis Ecclesiae.

Exemplum posterioris est in precationibus Ecclesiae, quando per Christum petit exaudiri. Item in Litanis, *Per mysterium sanctae incarnationis tuae, Per aduentum tuum, &c.* Quamuis si proprie loqui velimus, hoc potius sit obsecratio, quam adiuratio. generatim tamen adiuratio dici potest, quando aliquid diuinum interponitur, vt eius reuerentia vel amore alterum flectamus.

69 *Sola rationalis natura adiuratur.*
Dico Tertio, Sola natura rationalis est idonea qua per se adiuretur; quia haec sola potest percipere diuina, eorumque reuerentia & amore impelli ad agendum. sic Deum adiuramus obsecrando per bonitatem, misericordiam, & omnes miserationes ipsius, per Christi passionem & merita, per merita B. Virginis, & Sanctorum. quae omnia allegamus; exhibemus, & veluti offerimus illi, vt horum intuitu & amore permoueatur ad praestandum quod cupimus. Simili modo possumus adiurare Sanctos.

Vbi aduertendum est, dum Sanctos & eorum merita interponimus, tacite etiam ipsum Numen diuinum, quod illis est causa sanctitatis & meritum, subintelligi; alioquin si solum bonitas, quae est in meritis & sanctitate illorum, spectetur, non tam est actus Religionis, quam obseruantiae in hac allegatione.

70 *Daemones adiuratur imperio.*
Daemones quoque adiurari possunt, non obsecrando, sed imperando & terrorem hac Dei & rerum diuinarum contestatione incutiendo. adiuratio enim non tantum fit vt quis amore vel affectu reuerentiae in Deum commoueatur; sed etiam vt timore concutiatur, & sic abscedat vel nocere desinat. Sic etiam Ecclesia per exorcismos, qui sunt adiurationes quaedam solemnes ab Ecclesia instituta, daemones expellit tum ab hominibus, tum etiam ab aliis creaturis: estque in Ecclesia Ordo exorcistarum, ad hoc munus institutus. Imò haec potestas est propria Ecclesiae, & verae religionis nota: nulla enim alia religio potest daemones eicere. Vide Iustinum apologia 1. pro Christianis,

& dialogo cum Tryphone, Tertull. in Apoleget. cap. 37. August. lib. 10. de ciuit. cap. 22. Fuit quidem apud Iudaeos ante Christi aduentum, cum apud ipsos erat vera religio: sed postea vna cum religione desit apud ipsos, & translata est ad Ecclesiam Christi, vt colligitur Act. 19.

Dixi, *non obsecrando*: quia obsecrare aliquem, est se illi subiicere tamquam maiori, & illius beneuolentiam & societatem captare; vnde etiam est signum beneuolentiae erga illum: nullo autem modo possumus nos daemone subiicere, aut illius fauorem expetere, aut beneuolentiam erga illum gerere. Primo, Quia est hostis Dei, omniumque Deo adhaerentium; nihilque aliud nisi honorem Dei & salutem animarum impedire studet. itaque in iniuriam Dei cedit, si honor, aut aliqua beneuolentia ei deferatur: sicut iniurius est in Principem, qui hosti proscripto beneuolentiam politicam exhibet. Secundo, Quia nihil vquam sponte facit, nisi vt decipiat & noceat saluti: itaque omne ipsius beneficium est maleficium. Hinc Apostolus 1. ad Cor. 10. *Nolo vos fieri socios daemorum.* & 2. ad Cor. 2. *Vt non circumueniamur a satana: non enim ignoramus cogitationes eius.* & B. Petrus epist. 1. cap. 5. *Aduersarius vester diabolus tamquam leo rugiens circuit querens quem deuoret.*

Vnde sequitur, non esse licitum a daemone in obsequio posito petere, nisi ea quae pertinent ad eius expulsionem; vt quod sit eius nomen, quam sint multi, quare ingressus; (haec enim petit Dominus Marci 5.) vel ad aliorum utilitatem; vt docet D. Antoninus 2. p. tit. 12. cap. 1. §. 5. qualia ab hoste absque vilo ligno beneuolentiae peti possunt. Si tamen aliqua solum ex curiositate petantur, non videtur peccatum mortale; vt docet Nauarrus cap. 11. num. 28. ex Caietano; quia quando ipse non aduocatur, sed se sponte offert in corpore assumpto, vel obsequio, non censetur talis collocutio signum societatis & beneuolentiae, praesertim notabilis.

Res inanimae per se & directe adiurari non possunt, quia non intelligunt; sed adiuratio dirigitur ad naturam rationalem, quae illis praesidet, easque mouere potest, vt ait D. Thomas artic. 3. Sic exorcizatur aqua, sal, domus: partim enim inuocatur virtus diuina, vt in vsu harum rerum assistat, & diaboli vim coerecat: partim per virtutem diuinam praecipitur diabolo vt abscedat, & in his non noceat. Item locusta, mures, grandines, tempestates, & similes rerum humanarum noxae, vt Deus damna eorum auertat, & diabolus per illa non noceat. Vide Sotum lib. 8. de Iustitia quest. 3. art. 3.

Huc pertinet adiuratio illa S. Brixij, qui infantem triginta dierum adiurauit vt diceret si ipse esset pater eius, vt quidam sparserant: cui infans respondit, *Non pater meus es tu*, vt refert Gregorius Turon. 1. 2. histor. Franc. cap. 1. continebat haec adiuratio tacitam orationem, qua Deus rogabatur vt infanti vocem daret.

DUBITATIO XIV.

Quid periurium, & quae eius poena.

Nomen *periurij* dupliciter accipitur. Primo, Propterea, pro iuramento, cui deest veritas, siue accipitur.

71 *Commercium cum daemone, cur illicitum.*

72 *Quae possint peti a daemone in obsequio.*

73 *Res inanimae quo modo adiurantur.*

73 *Periurium dupliciter siue accipitur.*